

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра дошкільної освіти
Кафедра прикладної психології та логопедії
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного
педагогічного університету
27 березня 2020

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
з дисципліни
«Педагогіка і психологія загальна»

Освітній ступінь: бакалавр з нормативним терміном навчання (прийом на другий курс) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста / освітнього ступеня молодший бакалавр

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
016 Спеціальна освіта
231 Соціальна робота

Бердянськ – 2020

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Зміст програми.....	6
3. Критерії оцінювання.....	15
4. Список рекомендованої літератури.....	17

1. Пояснювальна записка

Мета фахового вступного випробування «Педагогіка і психологія загальна» для вступу на здобуття освітнього ступеня бакалавр: з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного ступеня молодшого спеціаліста / освітнього ступеня молодший бакалавр для спеціальностей 012 Дошкільна освіта, 016 Спеціальна освіта, 231 Соціальна робота в межах вакантних місць ліцензованого обсягу.

Форма вступного екзамену – тестування.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Загальна кількість завдань тесту – 90.

Час виконання тесту – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест з педагогіки і психології загальної складається із завдань двох типів:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1–85). Завдання складається з основи та чотирьох варіантів відповіді, з яких лише один правильний.

2. Завдання відкритого типу з розгорнутою відповіддю (№ 86–90).

Приклад тестового завдання

45. Домінуючим видом навчання у творчості В.О. Сухомлинського є:

1. випереджувальне навчання;
2. традиційне навчання;
3. розвивальне навчання;
4. формувальне навчання.

89. У дитинстві мама часто просила доньку допомагати в прибиранні, пранні тощо. Дівчина завжди старалася робити все на совість, від душі, як могла. Але мати кожного разу перевіряла виконану роботу і переробляла все на свій лад. Вона, мабуть, хотіла прищепити дочці працьовитість, але ця недовіра виробила у дівчинки простійну невпевненість.

1. *Яких помилок допускалася мати в трудовому вихованні дочки?*
2. *Чи можна виправити допущені помилки?*

Перелік навчальних предметів (тем), що виносяться на фахове вступне випробування:

1. Основи педагогіки.
2. Основи психології.

Вимоги до відповіді вступника

Під час вступного екзамену вступник з **основ педагогіки** повинен **знати:**

- основні педагогічні категорії та поняття;
- сутність, закономірності та чинники розвитку особистості;
- основні ідеї вітчизняних і зарубіжних класиків педагогіки та педагогів-новаторів;
- принципи організації системи освіти в Україні;
- закономірності та принципи навчання;
- методи навчання, їх класифікацію;
- форми організації навчання;
- функції, види, методи та форми перевірки, контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів;
- мету, завдання і основні напрями виховної роботи;
- методи виховання;

вміти:

- аналізувати різноманітні педагогічні ситуації;
- підбирати ефективні методи педагогічного впливу для вирішення педагогічних ситуацій.

З основ психології повинен знати:

- основні теоретичні поняття психологічної науки;
- предмет і завдання загальної психології;
- методологічні принципи і методи дослідження психіки;
- сутність і специфіку психічного відображення дійсності;
- рівні розвитку і форми прояву психіки;
- закономірності розвитку та функціонування психіки людини;
- зміст, психологічні механізми і умови становлення і розвитку свідомості та самосвідомості людини;
- сутність, структуру та психологічні властивості особистості як системної якості індивіда;
- зміст, основні характеристики та умови розвитку когнітивної, регулятивної афективної сфер особистості;
- індивідуально-типологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності) та можливості впливу на їх розвиток;
- зміст, структуру і види діяльності та поведінки як психологічних феноменів тощо;

вміти:

- організовувати дослідження психічних явищ відповідно до методологічних принципів психології;
- застосовувати адекватні методи дослідження психіки;
- проводити науково обґрунтований аналіз психологічних фактів;
- пояснювати психологічний зміст та механізми становлення і розвитку різних форм прояву психіки;
- аналізувати психологічний зміст, структуру, психологічні механізми і умови розвитку особистості та окремих її складових;
- застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості тощо.

2. Зміст програми

2.1. Основи педагогіки

Педагогіка як наука

Предмет і завдання педагогіки. Категорії педагогіки: виховання, освіта, навчання, розвиток і формування особистості. Основні етапи розвитку педагогічної науки: народна педагогіка, духовна педагогіка, світська педагогіка. Джерела педагогічної теорії: педагогічна спадщина минулого, сучасні науково-педагогічні дослідження, передовий педагогічний досвід.

Система педагогічних дисциплін: загальна педагогіка (основи педагогіки, теорія виховання, теорія освіти і навчання, школознавство); історія педагогіки, вікова педагогіка, корекційна педагогіка, галузеві педагогіки, методики викладання окремих предметів, соціальна педагогіка, порівняльна педагогіка.

Зв'язки педагогіки з іншими науками (суспільними, біологічними, психологічними та ін.).

Історія виникнення педагогіки як науки, основні джерела її розвитку

Педагогіка у стародавні часи. Розвиток педагогічної думки періоду середньовіччя та в епоху Відродження. Я.А. Коменський – засновник педагогічної науки і видатний класик педагогіки. Основні ідеї педагогіки XVIII-XIX століть. Традиційні засади виховання дітей в Київській Русі: мета, завдання. Дидактична система К.Д. Ушинського. Педагогічні ідеї та педагогічна спадщина А.С. Макаренка. Гуманістична педагогіка В.О. Сухомлинського. Внесок у педагогічну теорію сучасних педагогів-науковців. Передовий педагогічний досвід. Ідеї педагогів новаторів. Народна педагогіка як джерело розвитку педагогічної науки.

Методи науково педагогічного дослідження

Методи науково-педагогічного дослідження: емпіричні методи (педагогічне спостереження, бесіда, анкетування, психолого-педагогічний експеримент, вивчення шкільної документації та учнівських робіт, метод рейтингу, узагальнення незалежних характеристик, соціометрія, психолого-педагогічне тестування); теоретичні методи (аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення, абстрагування, конкретизація); математичні і статистичні методи дослідження (реєстрування, ранжування, шкалування, моделювання).

Загальні закономірності розвитку особливості

Людина як організм, індивід, особистість, індивідуальність. Поняття про розвиток людини, формування її особистості. Рушійні сили та закономірності розвитку особистості. Чинники формування особистості. Спадковість і розвиток. Природні задатки як передумова розвитку людини. Проблема

успадкування спеціальних задатків, моральних якостей. Активна позиція особистості та її роль у процесі розвитку і виховання.

Вплив середовища на розвиток і формування особистості. Види середовища: природне (географічне), соціальне, мегасередовище, макросередовище, мезосередовище, мікросередовище. Соціалізація людини.

Проблеми вікової періодизації у педагогіці. Виховання – визначальний чинник формування особистості. Роль виховання в розвитку успадкованих фізичних і психічних особливостей, у корегуванні впливів середовища. Залежність виховання від рівня розвитку особистості. Зони актуального і найближчого розвитку особистості. Педагогічна характеристика дітей дошкільного віку, особливості пізнавальної діяльності першокласників та формування особистісних якостей учнів. Особливості виховання і формування особистості підлітка у навчальній діяльності, сім'ї, дитячо-молодіжних об'єднаннях.

Характеристика процесу виховання

Поняття про мету виховання. Ідеал всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Мета національного виховання на сучасному етапі розвитку нашої держави. Головні завдання виховання. Процес виховання, його специфіка і чинники. В.О. Сухомлинський про багатofакторний характер процесу виховання. Ефективність процесу виховання, його завдання, складові та рушійні сили. Внутрішні і зовнішні суперечності. Етапи процесу виховання.

Основні закономірності та принципи виховання

Закони виховання. Закон соціальної зумовленості цілей, змісту, принципів і методів виховання. Закон зумовленості виховання характером діяльності та спілкування вихованців. Закон цілісності та єдності процесу виховання. Закон єдності та взаємозв'язку теорії та практики виховання. Основні закономірності процесу виховання. Принципи виховання. Класифікація принципів виховання.

Основні напрями виховання

Зміст виховання як педагогічна проблема. Основні напрями виховання. Розумове виховання. Формування наукового світогляду. Моральне виховання. В.О. Сухомлинський про моральне виховання. Трудове виховання. Профорієнтація учнів. Етапи профорієнтаційної роботи. Естетичне виховання. Фізичне виховання. Екологічне виховання. Статеве виховання. Основи національного виховання.

Методи виховання

Сутність понять «метод виховання», «прийом виховання», «засоби виховання». Вибір методу та ефективність його використання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості. Методи формування суспільної поведінки. Методи стимулювання діяльності та поведінки.

Методи контролю й аналізу рівня вихованості. Застосування методів виховання в умовах сучасної шкільної практики.

Виховання особистості в колективі

Колектив як соціокультурне середовище виховання і розвитку. Поняття «колектив», його сутність, ознаки, функції, структура. Поняття «дитячий колектив», його особливості. Особливості розвитку дитячого колективу. Погляди А.С.Макаренка та В.О.Сухомлинського на розвиток дитячого колективу.

Організаційні форми виховної роботи

Поняття «позакласна робота», «позашкільна робота», їх специфіка і завдання. Специфічні принципи позакласної та позашкільної роботи. Масові, групові та індивідуальні форми виховної роботи, їхня характеристика та особливості проведення. Позашкільна виховна робота, її завдання і зміст. Поняття «позашкільні заклади освіти», їх різновиди та напрями діяльності. Творчі об'єднання в позашкільних закладах, їхня класифікація. Взаємозв'язок позакласної та позашкільної роботи.

Національне виховання

Сутність поняття «національне виховання». Мета, принципи та основні напрями національного виховання. «Національна доктрина розвитку освіти». Основні закономірності виховання в українському суспільстві. Мета й завдання громадського виховання. Сутність, підходи та принципи виховання громадянина.

Дидактика: теорія навчання і освіти

Дидактика як теорія освіти і навчання. Об'єкт і предмет дидактики. Функції дидактики. Завдання дидактики. Історія становлення та розвитку дидактики. Основні категорії дидактики: освіта (загальна, політехнічна, професійна), зміст освіти, знання, уміння, навички, навчання, викладання, учіння, закономірності навчання, принципи навчання, методи навчання, форми організації навчання, контроль результатів навчання.

Система дидактичних дисциплін: загальна дидактика, вікова дидактика, галузева дидактика, часткові дидактики. Зв'язки дидактики з іншими науками (суспільними, психологічними, біологічними та ін.). Українська народна дидактика, її мета, завдання та зміст.

Навчання як вид пізнавальної діяльності

Поняття процесу навчання. Навчання як вид пізнавальної діяльності людини. Рушійні сили процесу навчання. Функції процесу навчання: освітня, розвивальна, виховна, функція самовдосконалення особистості. Структура процесу навчання: викладання, учіння; цільовий, стимуляційно-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний (методичний,

процесуальний), контроль-регулювальний, оцінно-результативний компоненти.

Діяльність учителя в процесі навчання: планування, організація та здійснення навчальної діяльності, стимулювання активності учнів, контроль за навчальним процесом та його регулювання, аналіз результатів діяльності, внесення коректив.

Основні принципи і методи навчання

Закони дидактики. Поняття принципів навчання. Різні підходи до класифікації принципів навчання. Правила навчання.

Поняття методів навчання. Діалектика взаємозв'язку методів з іншими компонентами процесу навчання. Об'єктивна та суб'єктивна частина методу навчання. Функції методів навчання: стимуляційно-мотиваційна, навчальна, розвивальна, виховна, організаційна, контроль-коригувальна. Прийом як частина методу і самостійна дидактична категорія.

Класифікація методів навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання: за джерелом знань, характером пізнавальної діяльності учнів, ступенем керівництва навчальною роботою, дидактичною метою, зовнішньою формою прояву та внутрішньою сутністю, на основі цілісного діяльнісного підходу до процесу навчання; бінарні та полінарні класифікації методів навчання.

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні, практичні; індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні, методи аналогії, порівняння; пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі; методи роботи під керівництвом учителя, методи самостійної роботи учнів. Методи стимулювання навчальної діяльності учнів: пізнавальні ігри, навчальні дискусії, роз'яснення значущості навчання, висування навчальних вимог, заохочення й осудження в учінні. Методи контролю і самоконтролю в навчанні: усний, письмовий, графічний, практичний, тестовий, програмований контроль; взаємоконтроль, самоконтроль і самооцінка.

Критерії вибору і поєднання методів навчання: врахування загальної мети освіти і виховання, закономірностей і принципів навчання, особливостей навчального предмета, змісту навчального матеріалу, типу уроку, вікових особливостей учнів, рівня підготовки вчителя. Поняття про засоби навчання. Характеристика дидактичних засобів, особливості їхнього застосування в процесі навчання.

Види і форми організації навчання

Поняття форм організації навчання. Класифікація форм організації навчання за кількістю учнів, місцем навчання, часом проведення, дидактичною метою, ступенем складності, тривалістю навчання. Характеристика класно-урочної системи навчання в сучасній загальноосвітній школі.

Урок як форма організації навчання. Вимоги до уроку: загальні, дидактичні, виховні, розвивальні, санітарно-гігієнічні. Типи і структура уроків: урок засвоєння нових знань; урок формування вмінь і навичок; урок застосування знань, умінь і навичок; урок узагальнення і систематизації знань, урок перевірки, оцінювання та корекції знань, умінь і навичок; комбінований урок.

Нестандартні уроки: інтегровані, міжпредметні, театралізовані, з різновіковим складом, уроки-ділові ігри, уроки-рольові ігри, уроки-конференції, уроки-змагання, уроки-диспути, уроки-пошуки, уроки-психотренінги тощо.

Організація навчальної діяльності учнів на уроці: фронтальна, групова, парна, індивідуальна робота. Підготовка вчителя до уроку. Зміст попередньої та безпосередньої підготовки вчителя до уроку. Позаурочні форми організації навчання: семінарські заняття, практикуми, факультативи, навчальні екскурсії, предметні гуртки, домашня навчальна робота, консультації.

Контроль, перевірка та оцінка знань учнів

Предмет і функції контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів. Принципи контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів: індивідуальний характер, систематичність, різноманітність форм проведення, всебічність, об'єктивність, порівнянність, адекватність, прогностичність, гласність, диференційованість. Складові контролю навчальних досягнень: перевірка, оцінювання та облік успішності навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Перевірка знань, умінь та навичок учнів. Види перевірки: попередня, поточна, періодична (тематична), підсумкова (заклучна). Форми перевірки: фронтальна, групова, індивідуальна, комбінована, самоконтроль; заліки та екзамени. Методи перевірки. Особливості застосування тестів під час здійснення різних видів перевірки.

Оцінювання знань, умінь, навичок учнів. Критерії та норми оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів за 12-бальною шкалою. Види оцінювання: поточне, тематичне, підсумкове. Облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Неуспішність учнів і шляхи її подолання.

2.2. Основи психології

Психологія як наука. Предмет і завдання психології

Предмет психології як науки. Завдання (науково-дослідні, діагностичні та корекційні) сучасної психології. Диференціація психології на окремі наукові галузі: загальна, вікова, генетична, педагогічна, соціальна, юридична, політична, «штучного інтелекту», комп'ютеризації тощо. Структура психологічних явищ: психічні процеси, психічні стани, психічні властивості особистості. Значення психологічних знань для навчання і виховання дітей. Місце психології в системі наук.

Розвиток психіки у філогенезі. Поява та розвиток свідомості

Розвиток психіки у філогенезі: стадії та рівні розвитку форм психічного відображення (за О. Леонтєвим і К. Фабрі). Психіка і свідомість. Суспільно-історичний характер свідомості. Розвиток свідомості та її структура. Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини.

Методи загальної психології

Основні етапи психологічного дослідження: підготовчий, основний, заключний. Характеристика методів психологічного дослідження. Спостереження. Етапи спостереження. Зовнішнє спостереження. Внутрішнє спостереження або самоспостереження. Методи опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування). Вивчення продуктів діяльності досліджуваних. Тестування. Соціометрія. Експеримент. Види експерименту (природній, лабораторний).

Відчуття і сприймання

Поняття про відчуття: відчуття як первинна форма орієнтування. Фізіологічна основа відчуттів: органи чуття, аналізатори, рецептори. Класифікація та види відчуттів: дистантні (зорові, слухові, нюхові), контактні (смакові, больові, тактильні); екстероцептивні; інтероцептивні (органічні відчуття); пропріоцептивні (кінестетичні, статичні). Загальні закономірності відчуттів: пороги чутливості, адаптація, взаємодія відчуттів, компенсаторні можливості відчуттів.

Поняття про сприймання. Загальні властивості та індивідуальні особливості сприймання (предметність, цілісність, структурність, контактність, осмисленість, категоріальність, вибірковість, аперцепція, динамічний стереотип, установка). Класифікація і види сприймання: за провідним аналізатором (зорові, слухові, нюхові, смакові, дотикові, статичні, кінестетичні); за формами існування матерії (простору, руху, часу). Мимовільне та довільне сприймання. Спостереження як форма довільного сприймання.

Пам'ять

Поняття про пам'ять. Класифікація і види пам'яті: за часом збереження матеріалу (миттєва, короткочасна, оперативна, довготривала, генетична); за переважаючим аналізатором (зорова, слухова, тактильна, смакова, нюхова); за змістом того, що запам'ятовується і відтворюється (образна, словесно-логічна, рухова, емоційна); за характером участі волі у процесах запам'ятовування і відтворення матеріалу (мимовільна і довільна). Процеси і закономірності пам'яті: запам'ятовування (мимовільне – довільне, механічне – логічне, оперативне), відтворення (мимовільне – довільне, впізнавання, пригадування, спогади), збереження і забування. Індивідуальні особливості (швидкість, точність, міцність запам'ятовування) і типи (наочно-образний, словесно-абстрактний і проміжний або змішаний) пам'яті.

Мислення

Поняття про мислення. Функції мислення (розуміння, розв'язання проблем і задач, цілеутворення, рефлексія). Мислительні дії й операції (порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація). Логічні форми мислення: поняття (загальні, збірні та одиничні; конкретні та абстрактні); судження (одиничні, часткові, загальні; про існування чи неіснування певних об'єктів; про властивості об'єктів; про відношення об'єктів; прості і складні; стверджувальні і заперечні; тотожно істинні і тотожно хибні; здійсненні і нездійсненні); умовиводи (індуктивні і дедуктивні; міркування, силогізм, висновок, аналогія). Класифікація та види мислення: за змістом (наочно-дієве, наочно-образне, абстрактне). Індивідуальні відмінності у мисленні людини (глибина – поверховість, послідовність – непослідовність, самостійність – несамостійність, критичність – некритичність, гнучкість – негнучкість, швидкість – повільність).

Уява

Поняття про уяву як вищий пізнавальний процес. Функції уяви (уявлення дійсності в образах; регулювання емоційних станів; участь у довільній регуляції пізнавальних процесів і станів; формування внутрішнього плану дій). Прийоми створення образів уяви (акцентування, гіперболізація, аглютинація, типізація, схематизація, аналогія). Класифікація та види уяви: у зв'язку із застосуванням волі (активна – довільна; пасивна – мимовільна); залежно від характеру діяльності людини (продуктивна – творча; репродуктивна – відтворююча); за змістом (художня, технічна, наукова). Мрія, фантазія, сновидіння, галюцинація. Індивідуальні особливості уяви (широта, змістовність, сила, яскравість, повнота, стійкість, різносторонність, реалістичність, дієвість).

Увага

Поняття про увагу, її значення для життєдіяльності людини. Види уваги: мимовільна (пасивна) і довільна (активна), післядовільна; природня і соціально-обумовлена; безпосередня й опосередкована; чуттєва, інтелектуальна, моторна. Форми уваги: зовнішня і внутрішня; колективна, групова, індивідуальна. Властивості уваги: спрямованість, зосередженість, стійкість, тривалість, концентрація, інтенсивність, коливання (флуктуація), розподіл, перемикання, обсяг, широта, активність.

Емоції і почуття

Поняття про емоції та почуття, їхні функції. Види емоцій: прості і складні, вроджені і набуті. Форми переживання емоцій і почуттів: афекти, настрої, стрес, пристрасті, потяги. Емоційні стани (страх, тривога, сором, гнів, роздратування, радість та ін.). Види вищих почуттів: моральні, інтелектуальні, естетичні.

Воля

Поняття про волю. Функції волі (спонукальна і гальмівна; спрямовуюча і регулююча). Вольова регуляція поведінки: внутрішня і зовнішня. Вольові дії (довільні й мимовільні). Простий вольовий акт (виникнення спонукання та усвідомлення мети, досягнення мети). Основні фази (структура) складної вольової дії: виникнення спонукання та попередня постановка мети, стадія обмірковування і боротьба мотивів, прийняття рішення, виконання. Класифікація вольових якостей особистості: первинні (базальні) – сила волі, енергійність, наполегливість, витримка, сміливість тощо; вторинні (характерологічні) – хоробрість, рішучість, упевненість у собі, самоволодіння та ін.; третинні (морально-ціннісні) – відповідальність, принциповість, обов'язковість, ініціативність, діловитість та ін.

Психологічна характеристика діяльності та активності людини

Поняття про діяльність як вияв фізичної і психічної активності. Діяльність як фактор розвитку індивіда і становлення людської особистості та індивідуальності. Діяльність як психофізіологічний процес: психічні процеси та досвід людини (знання, уміння, навички, звички). Види людської діяльності (спілкування, гра, навчання, праця), їхнє засвоєння і розвиток.

Особистість

Поняття особистості у психології. Людина, індивід, особистість, індивідуальність. Особистість як об'єкт і суб'єкт соціальної взаємодії. Структура особистості: спрямованість (активність і діяльність); індивідуально-психофізіологічні властивості особистості (статеві, вікові особливості, патологічні зміни, темперамент); соціально-психофізіологічна характеристика особистості (психічні процеси, стани, властивості, характер); соціально-генетичний аспект особистості (задатки, здібності, досвід людини). Свідоме і несвідоме у структурі особистості.

Сутність, структура самосвідомості особистості (образ «Я», рівень домагань, самооцінка, психологічний захист) і функції (пізнавальна, оцінювальна, регулятивна, захисна). Етапи формування самосвідомості: самовідчуття, самосприймання, саморозуміння. Ідентифікація («самоідентифікація») та рефлексія («саморефлексія»). Провідні чинники розвитку самосвідомості людини.

«Я-концепція» та її компоненти: когнітивний, емоційно-оцінний, поведінковий. Самооцінка – центральний компонент «Я-концепції»: за рівнем (висока, середня, низька); за співвіднесенням із реальними успіхами (адекватна, неадекватна); за особливістю функціонування (конфліктна, безконфліктна). Рівень домагань. Фактори особистісного зростання.

Спілкування. Мова і мовлення

Поняття про спілкування. Функції спілкування: регулювання спільної діяльності; пізнання і формування свідомості людини; самовизначення

індивіда. Форми спілкування: анонімне; функціонально-рольове; педагогічне. Засоби спілкування: мова і мовлення в психічному розвитку людини. Невербальні засоби спілкування, їхня роль у діяльності вчителя. Ефективність та стилі спілкування («спільна творчість», «дружня прихильність», «загравання», «залякування», «дистанція», «менторський»).

Види мови і мовлення: монологічне, діалогічне; усне, письмове; внутрішнє, зовнішнє. Елементи мови і мовлення. Функції мови і мовлення: експресивна, змістова.

Особистість у групі

Класифікація груп у психології: за формою існування (умовні й реальні/контактні), за способом створення (офіційні/формальні та неофіційні/неформальні), за кількістю учасників (великі, малі, середні), за ступенем значущості для особистості (референтні, групи членства), за тривалістю існування (тимчасові, постійні), за силою впливу на особистість (первинні, вторинні), за мірою відкритості (закриті, відкриті). Рівні соціально-психологічного розвитку груп (дифузні, асоціація, корпорація, колектив). Вплив групи на особистість та особистості на групу. Соціометрія як метод визначення взаємовідносин між членами групи.

Темперамент

Поняття про темперамент. Ідея І.П. Павлова зв'язку особливостей темпераменту з анатомо-фізіологічними властивостями нервової системи. Тип вищої нервової діяльності та темперамент: жвавий тип (сангвінік); спокійний тип (флегматик); нестримний тип (холерик); слабкий тип (меланхолік). Психологічна характеристика типів темпераменту: сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік. Роль темпераменту у трудовій та навчальній діяльності людини. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності. Властивості темпераменту та особливості виховання дітей.

Характер

Поняття про характер. Природні й соціальні передумови формування характеру. Структура характеру. Провідні риси характеру (емоційно-вольові, інтелектуальні, морально-ціннісні, мотиваційні) та їх характеристика.

Здібності

Поняття про здібності. Здібності і діяльність. Структура здібностей: задатки, знання, вміння, навички. Загальні та спеціальні здібності. Рівні виявлення здібностей: репродуктивний, творчий. Рівні розвитку здібностей: обдарованість, майстерність, талант, геніальність. Формування здібностей. Залежність розвитку здібностей від навчання. Роль інтересів та нахилів у формуванні здібностей. Працелюбність як чинник розвитку здібностей.

3. Критерії оцінювання

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 90 завдань, з яких – 85 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

За кожну правильну відповідь нараховується 1 бал.

Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання	Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання
0	0	43	108
1	66	44	109
2	67	45	110
3	68	46	111
4	69	47	112
5	70	48	113
6	71	49	114
7	72	50	115
8	73	51	116
9	74	52	117
10	75	53	118
11	76	54	119
12	77	55	120
13	78	56	121
14	79	57	122
15	80	58	123
16	81	59	124
17	82	60	125
18	83	61	126
19	84	62	127
20	85	63	128
21	86	64	129
22	87	65	130
23	88	66	131
24	89	67	132
25	90	68	133
26	91	69	134
27	92	70	135
28	93	71	136
29	94	72	137

30	95	73	138
31	96	74	139
32	97	75	140
33	98	76	141
34	99	77	142
35	100	78	143
36	101	79	144
37	102	80	145
38	103	81	146
39	104	82	147
40	105	83	148
41	106	84	149
42	107	85	150

Від 86-го до 90-го завдання за кожну відповідь нараховується від 0 до 10 балів у залежності від повноти відповіді.

7,6 – 10 балів – завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином.

5,1 – 7,5 балів – завдання виконано повністю, але допущено незначні неточності у розрахунках або оформленні; або при належному оформленні завдання виконано не менш ніж на 80%.

2,6 – 5 балів – завдання виконано менш ніж на 60%, за умови належного оформлення; або не менш ніж на 80% якщо допущені незначні помилки у розрахунках або оформленні.

0 – 2,5 балів – завдання виконано менш ніж на 40%, без належного оформлення, зі значними помилками у розрахунках або оформленні.

Отже, за 5 завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю вступник може набрати від 0 до 50 балів.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 200-бальною шкалою (від 0 до 200) формується за формулою:

$$\mathbf{КО} = \mathbf{ЗТ} + \mathbf{ВТ},$$

де **ЗТ** – бали за виконання завдань тесту з вибором однієї правильної (див. таблицю); **ВТ** – бали за виконання завдань тесту відкритої форми з розгорнутою відповіддю (від 86-го до 90-го).

4. Список рекомендованої літератури

Основи педагогіки

1. Бондар В. І. Дидактика. К. : Либідь, 2005. 264 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. К. : Академвидав, 2007. 616 с.
3. Галузинський В. М. Педагогіка: теорія та історія. К. : Вища шк., 1995. 234 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка : навч. посіб. К. : Освіта України, 2008. 528 с.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка. К. : Знання-Прес, 2003. 418 с.
6. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. К. : Кондор, 2007. 656 с.
7. Практикум з педагогіки : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
8. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. К. : Академвидав, 2007. 560 с.
9. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. К. : Либідь, 2002. 560 с.

Інформаційні ресурси

www.koob.ru/pedagogics/
www.edubib.ru/books/books-psihologia.html

Основи психології

1. Варій М. Й. Основи психології і педагогіки : підручник. Львів : Видво Львів. політехніки, 2017. 547 с.
2. Власова О. І. Основи психології та педагогіки : підручник К. : Знання, 2011. 333 с.
3. Дубравська Д. М. Основи психології : навч. посібник. Л. : Світ, 2001. 280 с.
4. Скрипченко О.В. Загальна психологія : навч. посіб. К.: А.П.Н., 2002. 461 с.
5. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посіб. К. : МАУП, 2001. 255 с.
6. Киричук О. В., Роменець В. А. Основи психології : підручник для студ. вищих навч. закл. К. : Либідь, 2006. 632 с.
7. Павелків Р. В. Загальна психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл.. К., 2002. 506 с.
8. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки : навч. посібник. К. : Академвидав, 2006. 520 с.
9. Ющенко І. М. Основи психології особистості : навч.-метод. посіб. Чернігів : Лозовий В.М. [вид.], 2014. 223 с.

Інформаційні ресурси

psychologiya.com.ua/knigi-po-psixologii.html

psychologiya.com.ua/